

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

МАКОВОЗ ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 336:656.2

ШЛЯХИ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ
НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:
Дикань Володимир Леонідович
доктор економічних наук, професор

Харків – 2007

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. КРИЗОВИЙ СТАН ЕКОНОМІКИ ТА АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ БАНКРУТСТВ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	8
1.1 Сучасний стан транспортної галузі Харківської області взагалі та зокрема залізничного транспорту.....	8
1.2 Уточнення сутності категорій: неплатоспроможність і банкрутство	11
1.3 Проблеми фінансового оздоровлення підприємств в умовах кризи економіки України.....	14
1.4 Аналіз законодавства про банкрутство.....	30
1.5 Особливості застосування банкрутства в Україні та за кордоном	33
1.5.1 Законодавство про неспроможність Сполучених Штатів Америки	34
1.5.2. Поняття у відповідальність за неспроможність по англійському праву	41
1.5.3. Законодавство Німеччини про неспроможність	47
1.5.4 Основні положення сучасного законодавства про банкрутство	50
1.5.5 Порівняльний аналіз інституту банкрутства (окремі країни світу та України).....	54
Висновки до розділу 1.....	66
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВІ МЕТОДИ ЗАПОБІГАННЯ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	69
2.1 Дослідження фінансових відносин залізничного транспорту.....	69
2.2 Система критеріїв і методика оцінки фінансового стану підприємства.....	85
2.3 Управління фінансовим станом підприємства з метою запобігання банкрутства	99

2.4 Фінансові методи оздоровлення неплатоспроможного підприємства.....	107
Висновки до розділу 2.....	123
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ МЕТОДІВ ТА ЗАХОДИ ПО ЗАПОБІГАННЮ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	
3.1 Особливості банкрутства підприємств в сучасних умовах	126
3.2 Використання резервів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств.....	131
3.3 Методологічне забезпечення складання бізнес-плану неплатоспроможного підприємства	144
3.4 Обґрунтування заходів з соціального захисту працівників неплатоспроможних підприємств.....	155
Висновки до розділу 3.....	169
Висновки.....	170
Додаток А- 3 - Стан транспортної галузі Харківської області.....	173
Додаток К – Аналіз фінансового стану Південної залізниці.....	181
Додаток Л – Акти впровадження результатів дисертаційного дослідження	227
Список використаних джерел	233

ВСТУП

Процес формування ринкових відносин в Україні супроводжується фінансовою кризою, результатами якої є погіршення фінансового стану підприємств. Низький рівень забезпеченості підприємств залізничного транспорту фінансовими ресурсами – один із найбільш великих наслідків перебудови. Фінансова діяльність підприємств, які працюють у напрямку випуску продукції залізничного транспорту – складний багатогранний процес, що здійснюється в результаті функціонування фінансового механізму, рухомою силою якого є прийняття фінансових рішень, які базуються на результатах фінансового аналізу діяльності підприємств залізничного транспорту. Пошук шляхів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств транспортної галузі є актуальним і важким завданням сучасних практиків та науковців. Теорія банкрутства та неплатоспроможності в українській економічній літературі поки ще не розроблена, законодавство не досконале, а кількість неспроможних підприємств швидко зростає. У цих умовах велике значення надається ще не вирішеній у методологічному плані проблемі швидкого виявлення критичного фінансового стану підприємства. Невичерпністю питань, спрямованих на попередження неспроможності (банкрутства) підприємств автомобільного та залізничного транспорту, пов'язаних з реорганізацією та ліквідацією неплатоспроможних підприємств у випадку визнання їх неплатоспроможними, підкреслюється велике значення теоретичних рекомендацій по досконалості фінансових відносин.

Процеси, пов'язані з банкрутством підприємств, сьогодні є предметом уваги, як зі сторони вчених – теоретиків, так і зі сторони фахівців – практиків. При цьому, багато з них декларують недосконалість правового поля, у рамках якого в Україні функціонує інститут банкрутства. Питання формування і планового оздоровлення підприємств висвітлюють такі вчені, як Ансофф І., Бланк І.О., Вінокуров В.О., Галуза С.Г., Глущенко В.В., Дейнека О.Г., Дикань В.Л., Золотарьов А.Н., Козак А.С., Кулаєв Ю.Ф., Міщенко В.В, Крейнина М.Н., Криворученко О.А., Сайфулин Р.С., Сергієнко В.І., Стоянов Є.А., Павлов А.Н., Портер М.,

Поляков В.Б., Сайфулин Р.С., Сергієнко В.І., Стоянов Є.А., Шеремет А.Д., Шинкаренко В.Г. та інші.

Дослідження процесу забезпечення діяльності підприємств фінансовими ресурсами у теперішній час не використовують комплексних підходів, мають лише статистичний характер, і не враховують рівень впливу ринкових чинників, що значною мірою обмежують можливість ефективного управління фінансовою діяльністю підприємств. Тому, в ринкових умовах на перший план виступає необхідність формування шляхів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств транспортної галузі, які запобігали б їх банкрутству та надавали можливість їх сталого розвитку.

У зв'язку з цим тема дисертаційної роботи, в якій сформульовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо формування шляхів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств автомобільного та залізничного транспорту є актуальною.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково - дослідної роботи кафедри економіки, організації та управління підприємством Української державної академії залізничного транспорту за темою „Залучення об'єктів підприємницької діяльності у сферу обслуговування транспортних коридорів”, Національною програмою „Сприяння розвитку малого підприємництва в Україні на 2003р”, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів від 16.11.2002р. № 657 (дог. № №2-НП-07КК-1-2003р.), договір на створення науково – технічної продукції № П/НА – 054107/НЮ від 30 грудня 2005р.

Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування методики складання бізнес – планів, щодо пошуку шляхів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств залізничної галузі, які базуються на аналізі причин виникнення банкрутств підприємств. Досягнення мети дисертаційного дослідження здійснювалось послідовним вирішенням таких завдань:

- проведення аналізу причин виникнення неплатоспроможності (банкрутства) підприємств в умовах економічної кризи;
- визначення змісту категорій „банкрутство” та „неплатоспроможність”;

- проведення порівняльного аналізу інституту банкрутства (України та окремих країн світу);
- визначення та обґрунтування особливостей використання зовнішніх та внутрішніх першочергових резервів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств;
- розроблення та обґрунтування пропозиції щодо методичного забезпечення складових бізнес – плану, з метою фінансового оздоровлення підприємств;
- розроблення та обґрунтування пропозицій щодо програми соціального – захисту працівників підприємств залізничного транспорту;
- розроблення рекомендацій по практичній реалізації фінансових гарантій забезпечення прав акціонерів.

Об'єкт дослідження – економічні процеси, які спрямовані на поліпшення фінансового стану підприємств залізничної галузі.

Предмет дослідження – теоретичні основи і практичні аспекти фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств транспортної галузі.

Для досягнення заданих результатів дослідження в дисертації використані такі методи дослідження: системний підхід (визначення причин банкрутства та неплатоспроможності), абстрактно–логічний (теоретичне узагальнення та формування висновків), багатофакторного прогнозування, логічного моделювання, графічний метод, експериментальний метод (обґрунтування максимальних та мінімальних значень коефіцієнтів фінансового стану підприємства) та загальнонаукові методи теоретичного узагальнення і порівняння якісного аналізу. Статистичні методи аналізу звітних матеріалів підприємств, поточний аналіз фінансового стану Південної залізниці, фактичні статистичні дані про банкрутство підприємств та методи їх усунення, матеріали, опубліковані у вітчизняних та закордонних працях по даній проблемі. Аналіз діючого українського законодавства по банкрутству підприємств та практика його застосування у сучасних економічних умовах.

Здійснені дослідження в сукупності розв'язують важливе наукове завдання з удосконалення пошуку та застосування шляхів фінансового оздоровлення підприємств залізничної галузі з незадовільною структурою балансу, зокрема:

вперше:

- розроблено структурне, послідовне методологічне забезпечення складання бізнес – плану, як форми реалізації плану фінансового оздоровлення підприємств залізничної галузі;

- запропоновано методичні підходи до розроблення стратегічних альтернатив бізнес – плану щодо вибору відповідної стратегії розвитку неплатоспроможних підприємств;

удосконалено:

- причино – видову класифікацію основних факторів виникнення банкрутств підприємств в частині розширення їх складу;

- специфіку категорій „банкрутство” і „неплатоспроможність” і особливості їх застосування, щодо уточнення оцінки стану підприємства і розроблення відповідних заходів фінансового оздоровлення;

- обґрунтування особливостей використання внутрішніх та зовнішніх першочергових резервів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств;

дістало подальшого розвитку:

- обґрунтування заходів з соціального захисту працівників неплатоспроможних підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні розроблених заходів щодо фінансового оздоровлення підприємств залізничної галузі, а саме, обґрунтуванні використання бізнес – плану, як форми реалізації плану фінансового оздоровлення підприємств, використання запропонованих альтернативних стратегій розвитку підприємств в умовах неплатоспроможності на відміну від базових стратегій розвитку підприємств в ринкових умовах господарювання, розробці практичних рекомендацій та пропозицій по фінансовому забезпеченню соціального захисту працівників неплатоспроможного підприємства.

Отримані висновки частково були використані в практиці підприємств,, апробовані на наукових конференціях та опубліковані у печаті.

транспорту і промисловості: Зб. наук. праць, - Харків: УкрДАЗТ. .-2007.- № 17.- С. 27-31.

ВИСНОВКИ

У першому розділі дисертації проаналізовано сучасний стан економіки України, проаналізовані статистичні дані щодо збиткових підприємств, у тому числі транспортної галузі, стан справ щодо банкрутства підприємств. Виявлені основні тенденції у розгляді та завершенні справ про банкрутство.

Детально проаналізовано стан транспортної галузі Харківської області, зроблені висновки щодо фінансового стану підприємств транспортної галузі. Приблизно 50% підприємств даної галузі – збиткові та потребують проведення заходів щодо фінансового оздоровлення.

Виявлені причини банкрутства підприємств України, в тому числі зовнішні та внутрішні. В роботі проведено детальну класифікацію причин банкрутства з метою удосконалення пошуку заходів щодо фінансового оздоровлення підприємств.

Проаналізовано законодавство про банкрутство деяких закордонних країн та сучасне законодавство про банкрутство України. Зроблено порівняльний аналіз та виявлені основні відзнаки у законодавствах та надані пропозиції щодо удосконалення вітчизняного законодавства про банкрутство на досвіді закордонного.

Також проаналізовано сучасне українське законодавство про банкрутство, механізм банкрутства підприємств. Виявлені основні недоліки сучасного законодавства про банкрутство та надані пропозиції щодо їх усунення.

У другому розділі дисертаційного дослідження розглянуто загальні проблеми сучасного стану економіки залізничного транспорту, системи його управління й реформування.

Викладено основний зміст фінансів підприємств.

Детально розглянуто фінанси залізничного транспорту як систему специфічних грошових відносин, що мають тверду регламентацію з боку держави й

міністерства. Приділено увагу специфіці фінансів залізничного транспорту, яка найбільше яскраво проявляється при аналізі процесу руху грошових потоків у системі залізничного транспорту та умовах формування й використання фінансових ресурсів у ході цього процесу.

Причини фінансової неефективності поточної діяльності мають як зовнішній, який не залежить від дороги, так і внутрішній характер. Виділені внутрішні та зовнішні причини.

В результаті проведеної роботи доведено, що фінансове оздоровлення підприємств при сучасному складі економіки України є актуальною проблемою. У другому розділі дисертаційної роботи надані пропозиції щодо комплексної методики проведення фінансового аналізу підприємств та розглянуті шляхи поліпшення ключових показників, які характеризують фінансовий стан підприємств. Запропоновано план, за яким варто проводити фінансовий аналіз показників роботи. Розглянуто порівняльний аналітичний баланс, за допомогою якого доцільно проводити фінансовий аналіз. Порівняльний аналітичний баланс дозволяє зіставити величини різних по ліквідності і своїй ролі в процесі виробництва активів з величинами пасивів, за рахунок яких вони повинні формуватися. Наведені основні коефіцієнти, які характеризують фінансовий стан підприємства. У роботі доведено, що проведення фінансового аналізу підприємства у формі перевірки та на підставі бухгалтерської звітності надає найбільш детальну та масштабну інформацію щодо фінансового стану підприємства. Зроблено аналіз фінансового стану Південної залізниці з відповідними висновками.

Визначені критерії, на підставі яких приймається рішення про визнання структури балансу підприємства незадовільною, а підприємство неплатоспроможним, чи навпаки, про можливість відновлення платоспроможності. Визначено необхідність удосконалення управління фінансовим станом підприємства з метою запобігання банкрутства.

Також у другому розділі роботи наведені основні фінансові методи оздоровлення підприємства – банкрута. Особливе значення при пошуку шляхів

виходу підприємства з кризи відіграє економічний аналіз. Підкреслюється значимість стратегічного планування та виділені базові стратегії розвитку.

У третьому розділі дисертаційної роботи досконально розглянуто особливості банкрутства підприємств у сучасних умовах.

На основі проведеної роботи щодо виявлення та класифікації факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства (1 розділ дисертаційного дослідження) та проведеної роботи по виявленню основних показників фінансового стану підприємств та критеріїв оцінки фінансового стану (2 розділ дисертаційного дослідження), запропоновані можливі першочергові заходи щодо використання резервів збільшення прибутковості з метою пошуку шляхів запобігання банкрутства.

Наведені основні напрямки фінансового оздоровлення неспроможних підприємств. Розглянуті фінансові питання соціального захисту працівників при виході підприємства з кризового стану.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження автором здобуті наступні результати:

- вперше розроблено структурне, послідовне методологічне забезпечення складання бізнес – плану, як форми реалізації плану фінансового оздоровлення підприємств залізничної галузі; запропоновано методичні підходи до розроблення стратегічних альтернатив бізнес – плану щодо вибору відповідної стратегії розвитку неплатоспроможних підприємств;

- удосконалено причино – видову класифікацію основних факторів виникнення банкрутств підприємств в частині розширення їх складу; специфіку категорій „банкрутство” і „неплатоспроможність” і особливості їх застосування, щодо уточнення оцінки стану підприємства і розроблення відповідних заходів фінансового оздоровлення; обґрунтування особливостей використання внутрішніх та зовнішніх першочергових резервів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств;

- дістало подальшого розвитку обґрунтування заходів з соціального захисту працівників неплатоспроможних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна у цифрах 2000р. - Київ: Видавництво "Консультант", 2001. - 253с.
2. Україна у цифрах 2001р. - Київ: Видавництво "Консультант", 2002. - 261с.
3. Україна у цифрах 2002р. - Київ: Видавництво "Консультант", 2003. - 271с.
4. Україна у цифрах 2003р. - Київ: Видавництво "Консультант", 2004. - 246с.
5. Україна у цифрах 2004р. - Київ: Видавництво "Консультант", 2005. - 2635с.
6. Україна у цифрах 2005р. . - Київ: Видавництво "Консультант", 2006. - 247с.
7. Шершеневич Г.Ф. Курс торгового права. – 2-е изд. – Казань, 1892.- 822с.
8. UNITED STATES CODE. Title 11(Bankruptcy Code).As last amended 10/94 by the Bankruptcy/ Act of 1994 //www.ncwb.uscourts.gov/opinions/codeindx.html.
9. Скворцов Н.Н. Как предотвратить банкротство предприятия? - К.: «Будівельник» , 1995.- 143с.
10. Федеральный Закон РФ от 10.12.1997р. № 6 “О банкротстве”. - М., 1998.- 128с.
11. Поляков Б.М. Совершенствование правового регулирования отношений несостоятельности (банкротства) в Украине.- Донецк, 2001.- 340с.
12. Тітов М. Банкрутство: матеріально – правові та процесуальні аспекти: Зб. наук. праць / Під. ред. В.М. Гайворонського.- Х.: ф. “Консул”, 1997.-191с.
13. Кращенко Д.Б. Банкрутство підприємств: его признаки // Право и экономика.- 2000.- № 6.- С.18
14. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992р. № 2343- X11. Відомості Верховної Ради України. - 1992.-№31.-ст. 440.
15. Финансово- кредитный словарь: Т. 1 – М.: Финансы и статистика, 1984. – 114с.
16. Статистичний збірник Харківської області за 2000-2006р. Транспортний комплекс Харківської області. Харків: Головне управління статистики у Харківській області, 2006.

17. Струков В. Процедура банкрутства як інструмент відновлення платоспроможності підприємств: (Інтерв'ю з директором Агентства з питань банкрутства) // Економічний часопис - XXI. - 2005. - №6.
18. У 2003 році Господарськими судами розглядалось майже 18 тис. справ про банкрутство. // www.liga.net.
19. Кибовская А. «...если мы почитаем Закон, то никакой экономики в нем мы не найдем»: (Зі сказаного на конференції з приводу Закону "Про відновлення платоспроможності...") // Бизнес. - 2003. - №42 (561). –С.133-137.
20. Гавриш О. Санация против банкротства . //Зеркало недели. - 2002. - №.40 (415).
21. Варгіч С. Механізм банкрутства: підсумки його дії в Україні // Цінні папери України. - 2000. - №8.
22. Статистичний щорічник України за 2002 рік. - Київ: Видавництво "Консультант", 2003. - 664 с.
23. Про проблему банкрутства в Україні //Економіка України. – 2000. - № 2 . - С.46-49.
24. Спицин І.О. , Спицин Я.О. Маркетинг у банку. Акціонерне товариство «Тарнекс». - ЦММС «Писпам» - 93, 2003. - 28с.
25. Стратегія та тактика виживання . Частина 1. Міжнародний інститут ринкових досліджень. – М.: Юридична фірма СП МЛП, 2003. – 9с.
26. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435- IV. ВВРУ.-2003.-№40.- ст.356.
27. Артеменко В.Г., Беллендер М.В. Финансовый анализ: Учебное пособие. - М.:ДИС, НГАиУ, 1997. - 126 с.
28. Антикризисное управление: от банкротства - к финансовому оздоровлению / Под ред. Г. П. Иванова. - М.: Закон й право, ЮНИТИ, 1995.-317с.
29. Джунь В. Как работает Закон Украины "О банкротстве"//Дело.-1994.-№ 53.
30. Лифер О. Банкрутство по заказу // Голос України -1998.- № 18 (1768).-С.7.
31. Сухарев П., Возьянова Н. Основи причиново – видової класифікації банкрутства в Україні // Торгівля і ринок України. - Вип. 8. Т. 1 - С. 137-141

32. Закон України «Про банкрутство» від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. Відомості Верховної Ради України. - 1992.-№31.-ст. 440.

33. Разъяснения Высшего арбитражного суда Украины «О некоторых вопросах практики применения Закона «О банкрутстве» от 18.11.97г. № 02-5/444 с изменениями и дополнениями. // Вісник Вищого арбітражного суду України.-1998.- №1.

34. Поляков Б. Совершенствование форм финансового оздоровления должника в процедурах банкротства // Підприємництво, господарство і право.- 2001.- № 3. – С . 85-87

35. Струков В. Процедура банкротства як інструмент відновлення платоспроможності підприємств: (Інтерв'ю з директором Агентства з питань банкрутства) // Економічний часопис. – XXI. – 2003. - № 3. – С.33-39.

36. Abefl D.F. Definitmg the Business, Englewood Clifife, N. J. 1980.

37. Schmalen RPreispolitik.- Stuttgart/New York, 1982

38. Schwarz gefahren // Managermagazin. - 1997. - Jfs 2, S.37-47.

39. Seidel H. Laenderminister woilen Bahnnetz wieder verstaatlichen // Die Welt, 30.10.99, 8.17.

40. This is not privatisation, it is a change to make the railway competitive // Railway Gazette International. - 1997. - Xs 2, p.1 13-115.

41. Unternehmensrefonn ist gestartet // Der Eisenbahningenieur. - 1997. -Ns 6, S.65.

42. Собрание узаконений РСФСР 1927 г. № 123 с. 830.

43. Телюкина М. В. Развитие законодательства о несостоятельности и банкротстве //Юрист. - 1997. - №11.

44. Мамутов В. Конституція та розвиток господарського законодавства. // Підприємництво, господарство і право. – 1997.- №1.-С.3-6.

45. Поляков Б. Банкрутство як інститут господарського права //Господарське право .- 2001.- №9.- С. 13-15.

46. Поляков Б. Практика використання Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Підприємництво, господарство і право. - 2000.- № 10.- С. 37-39.

47. Поляков Б. Удосконалення форм фінансового оздоровлення боржника у процедурах банкрутства // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 3.- С. 85-87.
48. Российское законодательство 10-20 веков: В 10 томах. Т.1: Законодательство Древней Руси. - М.,1984.-68с.
49. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: Монографія. – Львів: І-т техн. бізн. і пр., 2000.- 6с.
50. Сабанти Б.М. Теория финансов: Учебное пособие.-М.:Менеджер, 1998.- 168с.
51. Финансовое управление компанией/ Под общей ред. Е.В. Кузнецовой .– М.: Фонд «Правовая культура»,1996.-383с.
52. Юбилейный сборник СПбГУЭФ, посвященный 100-летию А.М. Александрова – СПб: Издательство СПбГУЭФ, 2003.
53. В. Вяткин, Д. Хэмтон, А. Казак. Принятие финансовых решений в управлении бизнесом: концепции, задачи, ситуации. Учебник.- М.- Екатеринбург: ЗАО «Издательский дом «Ява», 1998г.-255с.
54. Павлова Л.Н. Финансы предприятий. Учебник для ВУЗов.-М.:Финансы, ЮНИТИ,1998.- 640с.
55. Ивлев И.В. Финансы и финансирование железнодорожного транспорта.- М.:Транспорт,1970-488с.
56. Антоневиц Ю.В. Финансовый анализ деятельности предприятия: цикл лекций, прочитанный в группе «Предпринимательство в муниципальном хозяйстве» высшей административной школы при мэрии Санкт-Петербурга в мае-июне 1995 года. - СПб: ЧаП БОЮЛ «Конус», 1995.-81с.
57. Витте С.Ю. Принципы железнодорожных тарифов по перевозке грузов. - СПб.: ПГУПС, 1999. - 364с.
58. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле. - М., 1994.-255с.

59. Романов А.Н., Лукасевич И.Я. Оценка коммерческой деятельности предпринимательства: Опыт зарубежных корпораций. - М.: «Финансы и статистика», 1993.-95с.

60. Руководство по финансовой оценке финансовых посредников: Рабочие материалы Всемирного банка. - Вашингтон, 1991.

61. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа: учебное и практическое пособие.- М., 2000.-207с.

62. Савицкая Г.В. Экономический анализ: Учебник. /Г.В.Савицкая. – 9-е изд, испр. – М.: Новое знание, 2004. – 640 с.

63. Градов А.П., Вешуков А.П., Самостоятельность и управление производственным профилем предприятия. - М., 1990.-236с.

64. Методика проведення аналізу фінансово- господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій: Затверджена Наказом агентства з питань банкрутства № 81 від 27.06.1997р. із змінами та доповненнями.// ОВУ.- 1997.-№32.-ст.144.

65. Дамари Р. Финансы и предпринимательство: финансовые инструменты, используемые западными фирмами для роста и развития организаций: Пер. с англ. Е.В.Вышинской, В.П. Папкина, В.Н. Рысика. - Ярославль: Периодика, 1993.-222с.

66. Крылова Т.Б. Выбор партнера: анализ отчетности капиталистического предприятия. - М.: Финансы и статистика, 1991.-157с.

67. Коротков Э. М. Антикризисное управление. Учебник. М.: Инфра-М, 2001, - 432 с.

68. Коротков Э.М. Антикризисное управление: М.: ИМПЭ им. А.С.Грибоедова, 2001.-71с.

69. Фінансовий менеджмент./За ред. Проф. Г.Г.Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. - 496 с.

70. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєргін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.

71. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. для ВНЗ. Рекомендовано Мін. освіти і науки України / Попович П.Я. — 2001. — 456с.

72. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия.-СПбИ др.:Питер,1999.-414с.
73. Дикань В.Л., Писаревский И.М. Экономика предприятия: Учебник для вузов, Харьков, «Олант», 2002. – 250с.
74. Глущенко В.В. Ліквідність, платоспроможність та фінансова безпека комерційних банків: Монографія.- Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2003.- 240с.
75. Глущенко В.В. Суб'єкти господарювання в сучасних фінансово – кредитних системах України // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна.- 2006.-№ 719.- С.127-132.
76. Глущенко В.В. Вплив фінансово – кредитного механізму на розвиток суб'єктів господарювання: Монографія.- Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2007.- 383с.
77. Криворученко О.А. Передумови прояву неплатоспроможності підприємств залізничного транспорту //Вісник економіки транспорту і промисловості.-2004.-№8.- С.107-109.
78. . Криворученко О.А. Можливості використання фінансового аналізу на підприємствах залізничного транспорту //Вісник економіки транспорту і промисловості.-2005.-№9-10.-С.156-59.
79. Бланк И.А. Торговый менеджмент. — К.: Украинско-Финский институт менеджмента и бизнеса, 1997. - 408 с.
80. Диагностика банкротства, санация и перспективная оценка средств предприятия в условиях влияния негативных внешних факторов: Монография /Под общ. Ред.. проф. Дорофиенко В.В.. – Донецк: «ВИК», 2003. – 228 с.
81. Про проблему банкротства підприємств // Економіка України. - 2000. – №2 . - С. 46-49
82. Донецкая область подвела итоги работы арбитражных управляющих в 2006 году. // www.bankrupt.com.ua
83. Банкротство. Стратегія й тактика виживання.// Міжнародний інститут ринкових досліджень.- М.: МИРД, 1993.- С. 24.
84. Винокуров В.А. Организация стратегического управления на предприятии. - М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. — 160 с.
85. Хойер В. Як зробити бізнес у Європі. М.: "Прогрес", 2000.- 99с.
86. Таганов А. Н. Акції й біржа. -М.:Нова -прес,1991.-20с.

87. Постанова Комісії з коштовних паперів і фондового ринку при Уряді Російської Федерації від 17 серпня 1995 року за N 4 "Про конвертовані облигації акціонерного товариства відкритого типу "Нафтова компанія "Лукойл".

88. Липсиц И.В. Бизнес — план основа успеха. - М.: Машиностроение, 1992.- 77с.

89. Бизнес — план: Методические материалы / Под ред. Р. Г. Маниловского. - М.: Финансы и статистика, 2001.-253с.

90. Бизнес — план или как повысить доходность вашего предприятия. Американская школа управления/ Под ред. Б. Плешкова. - М., 1994. -32с.

91. Финансовый менеджмент: теория и практика //Авт. коллектив под рук. Е.С. Стояновой. - М.: "Перспектива", 2003.- 655с.

92. Липсиц И.В. Гл. 4: Внутрифирмовое планування. Бізнес – план та його фінансові аспекти. «Фінансовий менеджмент» . - М.: «Перспектива», 1993. - 77с.

93. Ковальов Д.І., Плєтнікова ІЛ. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства // Економіка України. – 2001. - №4. – С. 35-40.

94. Домарев В.В. Безопасность информационных технологий. Методология создания систем защиты. К.: ООО „ТНД ДС”, 2001. – 688 с.

95. Хейс Р. Упирайте, Кларк К. Динамічне виробництво США //ЕПІ.-1992. - № 7. - С.108.

96. Петров Э.Г., Новожилова М.В., Гребенник И.В., Соколова Н.А. Методы и средства принятия решений в социально-экономических и технических системах: Учебное пособие. /Под общ. ред. Э.Г.Петрова. – Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2003. - 380 с.

97. Кейнс Дж. М. Избранные произведения. - М.: Экономика, 1993.- 541с.

98. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. - М.: Прогресс, 1990.-734с.

99. Дикань В.Л. Построение модели типа "Затраты-Выпуск" для экономики Украины //Вісник ХНУ: Економічна серія. - Вип. 565. - Харків, 2002. - С. 239-243.

100. Диагностика банкротства, санация и перспективная оценка средств предприятия в условиях влияния негативных внешних факторов: Монография /Под общ. Ред.. проф. Дорофиеенко В.В.. – Донецк: «ВИК», 2003. – 228 с.

101. Вітлінський В.В., Наконечний С.Г. Ризик у менеджменті. – К.: Борисфен – М., 1996.
102. Гулар Ф. Дж., Келли Дж. Н. Преобразование организации / Пер. с англ. - М.: ИИЦ «Рассиана», 2000.- 165с.
103. Фінансовий менеджмент. - М.: «Перспектива», 1993. - 107с.
104. Європейський кодекс соціального забезпечення від 16 квітня 1964 р., Страсбург. Бюлетень законодавства і юридичної практики України.-2004.-№10.-С.5-35.
105. Конвенція соціального забезпечення населення України: Схвалена Постановою Верховної Ради України від 21 грудня 1993 р. № 3758- XII.- ВВРУ.- 1994.-№6.-ст.31.
106. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017- III.- ВВРУ.-2000.-№48.-ст.409.
107. Про зайнятість населення: Закон України від 1 березня 1991 р. № 803- XII із змінами та доповненнями.- ВВРУ.-1991.-№14.-ст.170.
108. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. № 1533 –III із змінами та доповненнями.- ВВРУ.-2000.-№22.-ст.171.
109. Конституція України.-ВВРУ.-1996.-№30.-ст.141.
110. Закон України «Про господарчі товариства» із змінами та доповненнями від 19 вересня 1991р. № 1576- XII.- ВВРУ.-1991.-№49.-ст.682.
111. Внутрішні нормативні акти відкритих акціонерних товариств (додатки до розпорядження ФДМУ № 71-Р від 05.05.1996 р.) із змінами та доповненнями.- Українська інвестиційна газета.-2003.-№8.
112. Указ Президента України № 459 від 19.06.1995р. «Про забезпечення управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності, у процесі його приватизації», Урядовий кур'єр. -1995.-№93.
113. Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 11.09.1996р. «Про затвердження порядку перетворення в процесі приватизації державних, орендних

підприємств і підприємств із змішаною формою власності у відкриті акціонерні товариства"// Урядовий кур'єр.-1996.-№176-177.

114. Электронный журнал ЮСИА «Экономические перспективы», [economy/privatization/ htm](http://economy/privatization/htm).

115. Зразки документів, необхідних для створення відкритих акціонерних товариств та їх функціонування в післяприватизаційний період// Українська інвестиційна газета.-2003.-№8.

116. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. - 400 с.

117. Савицкая Г.В. Экономический анализ: Учебник. /Г.В.Савицкая. – 9-е изд, испр. – М.: Новое знание, 2004. – 640 с.

118. Антикризисное управление: Учеб. пособие: В 2 т. – Т. 2: Экономические основы / Отв. ред. Г.К. Таль. – М.: ИНФРА-М, 2004.-1126с.

119. Берест М.Н. Аналитический обзор динамики банкротства в Украине// Вестник нац.тех. ун-та «ХПИ». - 2004.- № 25.

120. Спасів Н. Теоретичні проблеми сутності неплатоспроможності і банкрутства //Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія «Економіка».- 2002. -№ 12. - С.142-146.

121. Афанасьев Р.Г. Проблемы правового регулирования банкротства за законодательством Украины: Дис...к.ю.н.12.00.04. - Д., 2001. -20с.

122. Ушаков И.И. бизнес – план. Практика менеджмента. - Питер, 2006.-224с.

123. Винниченко Н.Г. Финансирование и кредитование железных дорог. -М.: Транспорт, 1987 - 223с.

124. Branchen - Analysen : periodische' Publikationen der Volkswirtschaftlichen Abteilung der Dresdner Bank AG. - Sonderausgabe fuer die Dresdner Bank AG, Frankfurt a.Main.Economica Verlag GmbH, Bonn, 1993.

125. Fischer P. Ihre Politik fuehrt geradezu ins Aus // Deutsche Verkehrszeitung, 30.10.99, S.2.

126. Fischer Weltalmanach* 98.- Fischer Taschenbuch Verlag, 1 998.

Fuenf Vorstaende sollen die Bahn fuehren // Der Eisenbahningenieur. -1997. -Xs 5, S.69.

127. Gutenberg E. Grundlagen der Betriebswirts'chaftslehre, 15.Auflage, Berlin - Heidelberg - New York , 1976.

128. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. -Питер.- 2006.- 448с.

129. Домарев В.В. Безопасность информационных технологий. Методология создания систем защиты. К.: ООО „ТНД ДС”, 2001. – 688 с.

130. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством, 2-ге видання. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2005. – 541 с.

131. Гаєвська Л.М. Економіка та організація діяльності фірми: Навч. посібник. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. – 164 с.

132 Д. Ковальов, І. Плетникова. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства // Економіка України. – 2001. - №4. – С. 35-40.

133. Петров Э.Г., Новожилова М.В., Гребенник И.В., Соколова Н.А. Методы и средства принятия решений в социально-экономических и технических системах: Учебное пособие. /Под общ. ред. Э.Г.Петрова. – Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2003. - 380 с.

134. Бархатов А.П., Назарян Е.Н., Малыгина А.Н. Процедура банкротства: бухгалтерский учет. - М.: ИИЦ «Рассиана», 2000.- 106с.

135 Економіка виробничого підприємництва. Навчальний посібник./ За ред. Й.М. Петровича. 3-тє вид., випр. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. — 405 с.

136. Економічний аналіз. Збірник завдань і тестів: Навч. посіб. для ВНЗ. Рекомендовано Мін. освіти і науки України / Мец В.О. — К., 2001. — 236 с.

137. Измайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 148 с.

138. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 457 с.

139. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. — 378 с.

140.Тимашова Л, Степаненко О. Інформаційні технології в антикризовому управлінні підприємствами // Науковий вісник ДПА України, АДПС України. – Ірпінь, 2003. – № 4.

141. Лутченко В., В. Соколов. Кризисное состояние предприятия. Как преодолеть и не допустить его. // Журнал "Содействие".- 2000.- №3-4.

142. Новоселов Е.В., Романчин В.И., Тарапанов А.С., Харламов Г.А., Антикризисное управление.- М.: «Дело», 2001. -176с.

143. Попов Р. А. Антикризисное управление. Учебник. М.: Высшая школа, 2005. - 429 с.

144. Родионова Н.В. Антикризисный менеджмент: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 223 с.

145. Винокуров В.А. Организация стратегического управления на предприятии. М.: Центр экономики и маркетинга, 1996.- 160 с.

146.Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. СПб. Питер Ком., 1999. – 416 с.

147. Портер М. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. –К.: Основи, 1998. – 390 с.

148.Концепція реформування транспортного сектора економіки // Бюллетень систематизованого законодавства України. Серія 6. Транспорт. Дорожнє господарство. – 2001. - №1. – С. 3-14.

149. Сергиенко В.И. Повышение эффективности работы транспорта на основе совершенствования координации и взаимодействия. - Киев., 1997. - 296 с.

150. Рекомендації щодо визначення заробітної плати працюючих в залежності від особистого внеску працівника в кінцеві результати роботи підприємства. Затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 31.03.99р. №44//Праця, зарплата. – 1999. - №11(171).

151.Закон Украины „Об оплате труда”// Законы Украины т.8.-К.: Ін-т Законодавства, 1996.- С.210-218.

152. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами/ Укладачі: В.С. Ковальський, Л.П. Ляшко- К.:Хрінком Інтер, 2006.- 1200с.

153. Закон Украины «О коллективных договорах и соглашениях»//Закони України, т.6.-К.: Ін-т Законодавства, [][1997.- С.5-11.

154. Галуза С.Г., Радченко Ю.Н. Реструктуризация управления и конкурентоспособность предприятий в переходной экономике // Вісник Харківського національного університету ім.Каразіна В.Н. Економічна серія. – 2002.-№534.-С.85-95.

155. С.Витте. Принципы железнодорожных тарифов//Мир транспорта.-2004.- №3.-С.130-137.

156. Кулаев Ю.Ф., Аксенов И.М. Концептуальные аспекты оптимального управления пассажирскими перевозками. // Железнодорожный транспорт Украины. – 2000. - №4. – С.2-7.

157. Елизарьев Ю.В., Шатаев В.Н., Белкин Е.В., Сенцова К.А. Пассажирские перевозки на этапе реформирования. // Железнодорожный транспорт. – 2002. - №7. – С. 5-9.

158. Соболев Ю.В., Дикань В.Л., Дейнека О.Г., Писаревський І.М., Позднякова Л.О. Єдина транспортна система. – Харків: Олант, 2002.-288 с.

159. Золотарев А. Н. Повышение продуктивности воспроизводственных процессов (на примере машиностроения): Монография. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 172 с.

160. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 1995. – 176.

161. Ю.Ф. Кулаев, И.М. Аксенов. Концептуальные аспекты оптимального управления пассажирскими перевозками// Залізничний транспорт України.-2000.- №4.-С.2-8.

162. В.Г. Шинкаренко, А.С. Бондаренко Управление конкурентоспособностью предприятия. – Харьков: ХНАДУ, 2003. – С. 14.

163. Семикіна М. Філософія мотивації праці в умовах формування конкурентних відносин. // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 2. – С. 31-38.

164. Криворучко О.Н., Малова И.В. Стимулирование результатов деятельности работников транспортных предприятий. // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2004. – № 630. – С. 47-51.

165. Шинкаренко В., Криворучко О. Система мотиваційного моніторингу працівників підприємства // Україна: аспекти праці. – 2000. – № 4. – С. 27-32.

166. Колот А. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу. – К., 1998. – 283 с.

167. Day G.S., Wensley R. Assessing Advantage: A Framework for Diagnosing Competitive Superiority. "Journal of Marketing", April, 1988. p. 34 –62.

168. Довідник основних показників роботи залізниць України (1993 – 2003 роки). – Мінтранспорту України, Гол. Управління інформатики та статистики. – 2004. – С. 3-41.

169. Статистична та бухгалтерська звітність СТГО «Південна залізниця» за 2000- 2005рр.